

Værd at vide om: Delegation af forbeholdt virksomhed i tandklinikker

Visse sundhedsfaglige arbejdsområder er af patientsikkerhedsmæssige grunde forbeholdt bestemte autoriserede sundhedspersoner, bl.a. tandlæger, tandplejere og kliniske tandteknikere. En tandlæge kan dog delegerede dele af sin forbeholdte virksomhed til en anden person, også kaldet en medhjælp, og på samme måde kan en tandplejer eller en klinisk tandtekniker delegerede sin forbeholdte virksomhed til en medhjælp, fx en klinikassistent. Delegerede opgaver kan fx være tandrensning, der bliver udført af en klinikassistent eller cariesbehandling, der bliver udført af en tandplejer på delegation af en tandlæge.

Delegation af forbeholdt virksomhed giver mulighed for en god og effektiv arbejdsfordeling i klinikken, men stiller også krav til både tandlæger, tandplejere, kliniske tandteknikere og øvrigt klinikpersonale.

Der er tre grundlæggende principper, som skal ligge til grund for al delegation. Den autoriserede sundhedsperson, der foretager delegationen, skal udvise omhu og samvittighedsfuldhed ved:

- Udvælgelse af den person, som opgaven bliver delegeret til
- Instruks af den person, som opgaven bliver delegeret til
- Tilsyn med den person, som opgaven bliver delegeret til

Ansvarsforhold ved delegation

Når opgaver delegeres, har den person, der delegerer opgaverne, det fulde ansvar for, at medhjælpen er grundigt instrueret og oplært i arbejdet, og at medhjælpen har forstået instruktionen.

Instruktionen skal være entydig, og det skal fremgå tydeligt, hvor langt delegationen rækker.

Medhjælpen skal desuden instrueres i at behandle eventuelle komplikationer og at tilkalde hjælp, hvis der bliver brug for det. Når medhjælpen holder sig inden for tandlægens, tandplejerens eller den kliniske tandteknikers instruktion, påhviler ansvaret for udførelsen af opgaven den autoriserede sundhedsperson, der har delegeret opgaven.

Hvis medhjælpen ikke følger den givne instruktion, kan medhjælpen risikere at blive holdt ansvarlig. Medhjælpen har ansvar for at sige fra over for en opgave, hvis vedkommende ikke føler sig kompetent til at udføre den.

Der skal forefindes en instruks for delegerede opgaver

Instruksen skal være entydig og relevant for den, der skal udføre opgaven. Instruksen skal forefindes i skriftlig form, den skal være tilgængelig for den medhjælp, der skal bruge den, og den skal som minimum indeholde:

- En entydig og relevant beskrivelse af opgaven
- En præcisering af, hvem den er rettet mod
- Dato for ikrafttrædelse
- Dato for seneste ajourføring
- Information om, hvem instruksens er udarbejdet af og hvem der er ansvarlig for delegationen

Værd at vide om: Delegation af forbeholdt virksomhed i tandklinikker

Tilsyn

Den autoriserede sundhedsperson, der delegerer opgaver, har pligt til at føre tilsyn med den eller de personer, som får delegeret opgaverne.

Omfanget af tilsynet skal tilpasses opgavens karakter og medhjælpens uddannelse og erfaring efter den delegerendes sundhedsfaglige vurdering. Jo flere risici for patientsikkerheden, der er forbundet med opgavens udførelse, jo mere indgående skal instruktionen og tilsynet være.

Information til patienten

Patienten skal forud for behandlingen oplyses om og give samtykke til, at behandlingen vil blive udført ved medhjælp. Samtykket skal skrives i patientjournalen.

Lovgrundlaget

Du kan læse hele lovgrundlaget for reglerne om delegation i Sundhedsstyrelsens Bekendtgørelse om autoriserede sundhedspersoners benyttelse af medhjælp (delegation af forbeholdt sundhedsfaglig virksomhed), BEK nr. 1219 af 11/12/2009, og dertil hørende vejledning om autoriserede sundhedspersoners benyttelse af medhjælp, VEJ nr. 115 af 11/12/2009.

Tandlægeforbeholdt virksomhed

Ifølge autorisationsloven er følgende tandlægeforbeholdt virksomhed:

- Behandling af anomalier, læsioner og sygdomme i tænder, mund og kæber, herunder forebyggelse af instrumentel og medicinsk art

Hvis andre skal udføre denne type arbejde, skal det være delegeret af en tandlæge, og reglerne for delegation af forbeholdt sundhedsfaglig virksomhed skal følges.

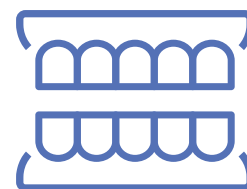
Der er dog også bestemte typer af opgaver, som en tandlæge ikke må delegerer til andre. Det gælder:

- Udfærdigelse af recepter eller erklæringer til offentligt brug
- Beslutninger om brug af tvang

- Forundersøgelse og valg af behandling, herunder stille indikation for operative og ikke-operative plast- og porcelænsbehandlinger i kosmetisk øjemed samt tandblegning.

Når en tandlæge ved en forundersøgelse har stillet indikation og lagt behandlingsplan for operativ eller ikke-operativ plastbehandling og porcelænsbehandling i kosmetisk øjemed eller tandblegning, kan udførelsen af behandlingen delegeres til en medhjælp. Der er dog skærpede krav ved delegering af tandblegning med tandblegemidler, der indeholder 0,1-6 % hydrogenperoxid. Ved disse behandlinger skal medhjælpen have dokumenteret relevante kvalifikationer og være under direkte opsyn af en tandlæge. Det vil sige, at tandlægen skal være til stede i klinikken.

Værd at vide om: Delegation af forbeholdt virksomhed i tandklinikker

Tandplejerforbeholdt virksomhed

Ifølge autorisationsloven er følgende tandplejerforbeholdt virksomhed:

- Patientundersøgelse inkl. optag af intraorale røntgenbilleder i patientundersøgelsesøjemed
- Fjernelse af hårde belægninger
- Rodafglatning
- Pudsning og polering af tandrestaureringer, herunder fjernelse af fyldningsoverskud
- Anlæggelse af infiltrationsanalogesi
- Instrumentel fjernelse af bløde tandbelægninger
- Afpudsning af tænder

- Indsætning og aftagning af tandreguleringsapparater
- Flouridbehandling og fissurforsøgling på tænder med caries, som kræver nonoperativ cariesbehandling

Hvis andre end tandplejere og tandlæger skal udføre denne type arbejde, skal det være delegeret af en tandplejer eller tandlæge, og reglerne for delegation af forbeholdt sundhedsfaglig virksomhed skal følges.

Hvis tandplejeren derudover udfører tandlægeforbeholdt virksomhed, fungerer tandplejeren som medhjælp for tandlægen, og reglerne for delegation af forbeholdt sundhedsfaglig virksomhed skal følges.

Kliniske tandteknikere

Ifølge autorisationsloven er følgende forbeholdt virksomhed for kliniske tandteknikere:

- Indsættelse og korrektion af aftagelige tandproteser til voksne personer med tandtab, som i øvrigt ikke har sygelige forandringer eller medfødte defekter i bevarede tænder og mund eller kæber

Hvis andre skal udføre denne type arbejde, skal det være delegeret af en tandlæge eller klinisk tandtekniker, og reglerne for delegation af forbeholdt sundhedsfaglig virksomhed skal følges.

Den kliniske tandtekniker er ansvarlig for vurdering af behandlingsbehovet og for information af og indhentelse af samtykke fra patienten.

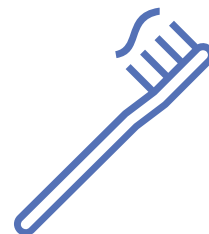
Desuden skal den kliniske tandtekniker forud for behandlingen henvise patienten til undersøgelse og forbehandling af tænder, mund og kæber hos en tandlæge.

Aftagelige delvise tandproteser udføres i overensstemmelse med en behandlingsplan, der fastlægges i et samarbejde mellem den kliniske tandtekniker og tandlægen.

Den kliniske tandtekniker må uden henvisning til en tandlæge forny aftagelige delvise tandproteser, når de pågældende patienter inden for de seneste 6 måneder har været undersøgt af en tandlæge. Kliniske tandteknikers behandling med aftagelige hele og delvise immediatproteser foretages i fællesskab med en tandlæge.

Værd at vide om: Delegation af forbeholdt virksomhed i tandklinikker

Tandklinikassistenter har ikke et forbeholdt virksomhedsområde

Tandklinikassistenter varetager typisk følgende opgaver, som dog ikke er forbeholdt sundhedsfaglig virksomhed, fx:

- Klargøring af materialer, medikamenter og udstyr
- Indkøb af materialer og udstyr
- Vedligeholdelse af klinikkens udstyr
- Administrative opgaver

Klinikassistenter med røntgenuddannelse kan udføre røntgenoptagelser selvstændigt, uden at det sker på delegation, når der foreligger en sikker indikation fra en tandlæge eller en tandplejer. Klinikassistenten kan desuden udføre forbeholdt virksomhed som medhjælp for tandlægen eller tandplejeren, når reglerne for delegation af forbeholdt sundhedsfaglig virksomhed følges.

Kontakt os for rådgivning

Hvis du er i tvivl om, hvad der gælder, er du velkommen til at kontakte os for rådgivning.

Styrelsen for
Patientsikkerhed
Tilsyn og Rådgivning Øst

E-mail: trost@stps.dk
Tlf.: +45 7222 7450
man-fre: 8.00-15.00

www.stps.dk

